

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra HERR PANTHAKAKS HISTORIE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 72. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353512104608/facsimile.pdf> (tilgået 20. september 2021)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

I Anledning af denne Tildragelse, der var saa smertelig for Mopsen og hans Herre, kan vi ikke undlade at fortælle vore Læsere det, som de ventelig længe har været nysgjerrige for at faae at vide, nemlig den egentlige og første virkende Aarsag til Marquiens besynderlige Character, Kilden til alle de Talemaader om Verdens Ondskab og Daarlighed, som han kaldte sine Grund-Sætninger, og det, som først opvakte den Begjærighed hos ham, der siden blev saa overdreven, den at omgaaes og tale med Ulykkelige Mennesker og Narre — Vi see med en kildrende Fornøjelse at ingen af vore Læsere kan begribe Sammenhængen imellem vor Anledning og vort Forsæt. — Et nyt Beviis paa hvorlidet man kan slutte med Sikkerhed fra Virkningen til Aarsagen, eller tvertimod — Men vi vil ikke opholde dem længere — At denne Herre var faldet paa saa sær en Tilbøjelighed, var, som sagt, ikke fordi han enten var Philanthrop eller nogen egentlig Menniske-Fiende eller nysgjerrig, eller melancholsk; men det var — Vi sætte ti mod en, at de ikke gjettede det endnu — Det var, fordi han fra Ungdommen af var en besynderlig Elskere af Mopsen. Dette behøver en nøyere Forklaring. — ²⁵

Marquien af V*** havde i sin Ungdom været en Tilhørere og en Tilbedere af den store Leibnitz — Denne udødelige Mand var, som bekjendt, den beste Verdens første Triumvir — Wolf og Popc var de to andre — Marquiens lille Nerine, den nydeligste Mops af Verden, forsømte ligesaa lidet nogen af den dybsindige Philosophs Forelæsninger, som dens Herre. — Den kunde i visse Maader siges at fuldende sit academiske Løb, og sine adelige Øvelser ligesaa vel som han, og den fandt sig ordentlig ind paa alle Collegier, paa Ride-Skoelen, Fegte-Boden og hvor der var noget at lære — Thi de kunde ikke afsee hverandre. — Vi kan ikke sige, hvorvit den skulde have bragt det — men ak! —

det stod skrevet i Skjæbnens Bog, at den ikke skulde fuldende sin herlige Løbe-Bane — Som alle store Lærde skal have deres Svaghed, saa havde Leibnits den, at han var ligesaa stor en Elskere af andre Hunde som Marquien af Mopsen. — Burmann, en stor BullenBidere af dansk Herkomst pleyede at indstille sig ligesaaflittig ved Læse-Timerne, som Nerine. — Ligesom om den skulde have været Defendens, sadt den med en alvorlig, eftertænksom og magisterialsk Mine for ved sin Herres Catheder — Nerines Plads var lige overfor, der hvor Opponenten skulde have staaed, ifald man skulde have disputered. — Om det var Stedernes Indflydelse, eller en blot Hændelse, der engang gjorde, at disse to ikke læn-llgere kunde lide hinandens Ansigter, taler Historien ikke om. — Nok er det, at da alle de øvrige Tilhørere med en Art af Henrykkelse opsnappede den store Verdslig-Viises mindste Ord; og han paa sin Side var ligesaa fordybet i at fremsætte sine gyldne Lærdomme; begyndte den ulykkeligste Trætte imellem Burmann og Nerine. De havde allerede i nogen Tid vrænged Mund af Hinanden, da Burmann brummende fremsatte en Setning og Nerine knurrende opponerte derimod — Da det almindelige Sprog dengang var ligesaa lidet opfundet som nu, vides heller ikke egentlig hvorom det var; men den meest antagne og, som vi troe den rimeligste Formodning er, at det var om den beste Verden — Saameget er vist at Disputen ikke varede længe — Burmann var ikke nær saa veltalende eller saa dreved i sin Logik som Nerine; og denne stod paa Springet, at deducere ham til absurdum, da han, erindrende sig, sin Jydske Herkomst, Sin Herres og sin egen Værdighed, og den uudslettelige Skam, som han stod Fare for; paa engang oplod sin skrækkelige Mund, og formerede et Argument, som den stakkels Mops aldrig kunde svare et Ord paa. — Kort, den sprang til og bed Halsen tvertover paa sin Contrapart,

saa at den neppe fik Tid til at pibe og endnu engang at see op til sin Herre, førend den for evig glemte ham og denne onde Verden. — Dette maae vi endnu sige til Nerines Æreminde, at dersom Trætten har været om den Punct, som man formoder, og Burmann som rimeligt har forsvaret sin Herres Grundsætning, saa var dens Død selv en Triumpf for den, og den gode Burmann kunde aldrig have blevet refuteret bedre, end med sit eget Argument. —

Men denne bedrøvelige Tildragelse, satte den heele Høre-Saal i Forvirrelse og Oprør. Marquien, ung, hidsig, og nu rasende over sin kjære Mopses jammerlige Endeligt, glemte al den Ærbødighed, som han var sin store Lærere og hans Hund skyldig; og gav uden Betænkning, den stolte Burmann, som intet ventede mindre, og som allerede syntes at have glemt baade sin Seyer og sin Fiende, et Slag paa Hovedet med sit Spansk-Rør, der var saa kraftigt, at han ligleedes uden at tage Afsked, maatte forlade den beste Verden. Nu glemte den store Philosoph selv sin Koldsindighed — ||Opirred ved sin troe Hunds ynkelige Død, tog han hverken dens Bancmands Stand, eller øvrige Fortjenester, i mindste Betragtning; men behandlede ham uden Skaansel, som et ungt, ubesindigt, uhøfligt og slettænkende Menneske; og erklærede offentlig at han var et uværdigt Med-Lem af den beste Verden. Han gav herpaa sine Tilhørere Afsked, og lukte sig inde i sit Studeerkammer, for at skrive et Ligg-Vers over sin Burmann, efter at han først med udtrykkelige Ord havde bedet Marquien, heretter at skaane sig for sine Besøgelser. —

Marquien, som man kan tænke, fnøs over saa stor en Beskjæmmelse; og da han uagtet sin næsten rasende Vrede fandt, at det ikke var vel mueligt, at hævne sig paa sin store Fiendes Person, besluttede han at angribe hans Favorit-Sætning; og han satte sig i sin første Heede ned med et Forsæt,